

Hermeneutički usmereni naučnici su na pitanje da li se istorija DDR-a može svesti na volju partije, regovali tvrdnjom da je to jednodimenzionalni pristup TOT. Problem naravno nije bio samo akademski. Otvoreno je šire pitanje identiteta građana DDR-a, koji su nastojali da opravdaju vlastitu aktivnost u prošlosti izvan političkog segmenta diktature. Dok mediji komercijalno zadovoljavaju "ostalgične potrebe" za knjigama, pesmama i filmovima sa kojima su DDR Nemci odrasli, na drugoj strani paušalno odbacivanje DDR-a kao totalitarne tvorevine obezvređuje životne karijere i negira smisao ranijeg postojanja. Važne su razlike između totalitarnih pretenzija i proživljene prošlosti, pa je slika složenija nego što može izgledati iz perspektive pobedničkog pisanja istorije u kom su zapostavljene razne neformalne veze i relativno zasebni društveni podsistemi. Službenu totalitarnu sliku DDR-a narušava analitičko razbijanje sistema na male svetove svakodnevnice i pojedinačne biografije jer decentralizuje istraživačke perspektive. Upravo je to istorija većine koja nije toliko marila za veliku celinu socijalizma koliko za vlastite interese. Modelskoj istoriji DDR-a suprotstavlja se realna istorija ljudi koji su u njoj živeli.

Društvena istorija podvlači da se o značaju istorijskog događaja može govoriti tek priznavanjem značaja mikro-nivoa pojedinca, a potom i makro nivoa države. Dakle, ne ili – ili, već kombinovano razmatranje oba nivoa. DDR se može posmatrati ne samo kao totalitarno nego i kao "društvo nižih slojeva", "radničko društvo" ili kao "vaspitna diktatura". Za to su neophodne teorije srednjeg obima, tj. proučavanja urbanizacije, društvenih grupa, generacija i obrazovanja. DDR je složenija nego što izgleda u rutinskoj političkoj istoriji koja je vidi kao obično totalitarno društvo. Premda je DDR bila diktatura zbog odsustva vladavine prava, nije sve u DDR-u bilo diktatura (Lindenberger 1999). Treba proučavati realne interese i čvršće motivacione sklopove koji su odgovarali relativno stabilnoj grupnoj pripadnosti: interes radnika, domaćica, direktora pogona i sl. Vladajuća partija u DDR-u je, kao uostalom i sve druge vladajuće partije, pokušavala da ove interesne motivacije veže za sebe. Zato treba istražiti ponašanje pojedinaca i grupa unutar i izvan službenih ustanova. Mnogi su se školovali ne zbog socijalizma već zbog vlastitog interesa za usponom što je podsticalo obnovu elita, a ne uravnotežavanje društvene strukture. Za razliku od NSDAP, u DDR-unije SED trajno podsticala vlastitom dinamikom društveni razvoj. Nacizam je proživljavao i usmeravao daleko više oblasti razvoja od socijalizma (Lindenberger 1999). Dugoročne promene unutar DDR-a nisu bile pre svega društvenointegrativne (naučno tehnički razvoj, društvena i regionalna pokretljivost, promene u ulogama polova i unutar porodice i sl.), jer SED nije uspevala da ih podvrgne vlastitim ciljevima. Svuda su bile prisutne granice SED vlasti iako teritorije "ne-vlasti" nisu bile jasno obeležene. Tokom postojanja DDR-a vladala je neravnomerna mešavina različitih konstelacija, konfliktnih i harmoničnih, a simbiotski aranžmani imali su daleko veću ulogu nego što se misli. Slogan "radi zajedno, planiraj zajedno i upravljaj zajedno" nije bio samo cinična laž režima niti utopijski sadržaj SED ideologije. Što se ide bliže vrhu, saodlučivanja jeste, doduše, bilo manje ali su na nižim nivoima "mali ljudi" imali dosta nadležnosti (Lindenberger 1999). Radni kolektiv, porodica, srodničke grupe, selo i zone stanovanja bili su granice uticaja partije, i nije slučajno što su ove oblasti ostale u nostalgičnom sećanju na DDR. Masovna nezaposlenost nakon ujedinjenja ojačala je sećanja na sigurnost koja je postojala u ovim nižim jedinstvima, koja se simbolično nazivaju "društva dečje sobe" i "prava dečje sobe". Činjenica da je sfera striktno partijske kontrole sapostojala sa sferama nezavisne moći u svetu svakodnevnog života, kosi se sa stereotipima TOT.